

શ્રી ગણેશાયનમઃ

માલવિકા-અગ્નિમિત્ર નાટકનાં ગાયનો.

રત્નાશ્રી અને છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,
ધીરેન્દ્રાસ હેમજીભાઈ ભાવનગરવાળા
શ્રી વિજય નૌતમ નાટક સમાજના માલિક.
ડે. બંદરરોડ પારસી થીએટર. મું. કરાંચી.

અંચ રવામિત્વના સર્વ હક પ્રસિદ્ધ કરનારને સ્વામીન છે.

ધી માર્તંડ મુદ્રાલય પ્રેસમાં પટેલ. લીખાભાઈ હનલાલે
છપ્યા. ડે. રતનપોળમા મરચીપોળ-અમદાવાદ.

આવૃત્તી રૂ. ૭.

પ્રત ૨૦૦૦

સપ્ત ૧૯૭૪

સને ૧૯૧૮

ક્રીમત ૦-૨-૦

અમદાવાદ

હિંમદારે રૂબરૂ સરકારની

ગજરાતી કાંપીરમરદોએ સરકારી ડાક્ટરે અમારો બનાવેલી
ખાદશાહી યાકુતી અનંગ વિલાસની ગોળીઆ એનાલાઇઝ કરીને
તેમાં કોઈપણ જાતની નુકશાનકારક ચીજ નથી એવું સરત્રીરીફ્ટ આપેલ
છે. અને એ હિંમદાર રજવાડી દવા અકસીર હોવાથીજ વિલાયતમાં પાસ
થયેલા મોટા ડાક્ટરો, રાજા મહારાજાઓ, નવાબો તથા દેશી અને ઇંગ્લેન્ડ
ગૃહસ્થો અને મોટા સરકારી અમલદારોમાં પણ બહુ બખણાય છે.

ખાદશાહી યાકુતી.

અનંગ વિલાસ.

ગમે તે કારણથી ગુમાવેલી તાકાત પાછી લાવે છે. પુરુષાતન
કાયમ રાખે છે. આ રાજવંશી યાકુતી વીર્યવીકારના તમામ વ્યાધી
મટાડે છે. અને વીર્ય ઘટ્ટ બનાવી ખરૂં પુરુષાતન આપે છે. ખરી
મરદાન આપનાર અને નબલા માણસને પણ જીવાનની મોફક બે-
રાવર બનાવનાર. આ દવાનો લાભ લેવા અમારી ખાસ ભલામણ છે.
આ દવા વાપરવામાં કોઈપણ જાતની પરેશની જરૂર નથી ૪૦ ગો-
ળીની ડબી એકના રૂપિયા ૧૦)

ખાદશાહી યુનાની લેપ.

હિંમદાર દવાઓમાંથી આ લેપ બનાવેલ છે; અને તે નસોને પુ-
રતી તાકાત આપે છે. ખરૂં પુરુષાતન લાવવા માટે આ લેપ કોલે-
મંદ ઇલાજ છે. આંઉંસ એકની ડબીના રૂપિયા આઠ તમામ દવા-
ઓનું પોસ્ટ ખર્ચ જુદું.

ડાક્ટર કાલીદાસ માતીરામ—રાજકોટ-કાઠીયાવાડ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૭૬૭

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ઝાલિયો રુગ્મિનિયો

વિષય ૬- : ૨-૪

માલવિકા-અગ્નિમિત્ર નાટકનો પાત્ર પરિચય

પુરૂષ પાત્ર.

- | ક્રોધ.....વિદિશાનો શુભ રાજા.
 વસુમિત્ર.....વિદિશાનો યુવરાજ.
 યજ્ઞસેન.....વિદર્ભનો રાજા
 માધવસેન.....યજ્ઞસેનનો ભાઈ
 અંદ્રસેન.....કૌશાંભીનો રાજા
 વીરસેન.....વિદિશાનો સેનાપતિ ધારિણીનો ભાઈ
 ભિદ્ભરાજ.....એક બળવાન હુંદારો
 સુમતિ.....વિદર્ભનો મંત્રી
 વાયાજ.....કુંડિનપુરનો વણિક કામદાર
 કોડીદાસ.....કુબ્જિનપુરનો કૃષણ કોડારી
 સુંદરલાલ.....કોડારીનો જમાઈ
 જગસો.....કોડારીનો નોકર
 ભગસો..... (મસ્કો) સુંદરલાલનો સાથી
 તદ્દુપરાંત છડીદાર, સૈનિકો વિગેરે.

સ્રી પાત્રો.

માલવિકા...વિદર્ભની રાજકુમારી અમિમિત્રની “ યનાર રાણી
 ધારિણી....વિદિશાની મહારાણી, વીરસેનની ભગિની
 માધવી.....માધવની પ્રણયિની વીરસેનની પુત્રી
 ઇંદિરા.....યશસેનની પુત્રી
 કૌશીકી.....માલવિકાની સખી
 મરીચી.....ચંદ્રસેનની ગાયકા
 વીરા.....વીરસેનની રાણી
 તરલા.....કોડીદાસની કન્યા સુંદરલાલની સ્નેહસ્થામીની
 સુદરી.....સુંદરલાલ સાથે વાગદત્તા થઇ પછીથી વાચાલ સાથે
 પરણેલી કોડીદાસની મોટી છોકરી
 તદુપરાંત સખી, સાહેલીઓ વિગેરે

માલવિકા-અગ્નિમિત્ર

નાટકનો સંક્ષિપ્ત વૃત્તાંત

નાન્દી, મંગળાયરણ, ખાળાઓનું વસ્તુ સુચન
અને પ્રાર્થના.

અંક પહેલો.

પ્રવેશ ૧ લો—વિદિશારણ્ય શિકારે નીકળેલા શુંગરાજ અગ્નિ મિત્રના ભારત વર્ષની ભાવી આપત્તિ સંબંધી અસરકારક ઉદ્ધાર-વિદ્રોહી રાજાઓ ચંદ્રસેન અને યજ્ઞસેનનો અગ્નિમિત્રનું અમંગળ કરવાનો નિરધાર, જંગ જંગતાં અગાઉ વસુમિત્ર અને વીરસેન દ્વારા અગ્નિમિત્રનો ઉદ્ધાર, અને બંને બંડખોર રાજાઓ પસાર.

દેખલો.

પ્રવેશ ૨જો—વિદિશારણ્ય. શુંગરાજથી અપમાન પામેલા ચંદ્રસેન તથા યજ્ઞસેનના વૈરવાળવા સંબંધી વિચાર, તેમના મિત્ર તરીકે બિલ્હરાજના ભદ્રકર્મી, ઉદ્ધાર અને તે ત્રિપુટીનો તુચ્છ નિરધાર.

પ્રવેશ ૩જો—કોડીદાસ કોઠારીનું મકાન તરલાના યૌવનાગમનો દમાર-જગલાના પ્રણય વિચાર-તથા કામદાર વાચાલ અને સુંદરી વચ્ચે છુપો પ્યાર:—

પ્રવેશ ૪ થો—માધવનો ભવ્ય મહાસય માલવિકાના ભાવી—

પતિના નિર્ણય બાબતમાં માધવ અને યજ્ઞસેન વચ્ચે તકરાર—

અને પ્રકાશની લાલચો બતાવ્યા છતાં મહામતિ માધવના

કસાઇ કુર હસ્તે બાલિકા દેવાય નહિ,

ભાઇ થઇને ભગીનીનું કદી ભુંડું થાય નહિ;

ગાય જેવી ગરીબ દીકરી દંડથી દંડાય નહિ,

જ્ઞેન વેચી બાદશાહી કદી પણ લેવાય નહિ.

પ્રશંસા યુક્ત પવિત્ર ઉદ્દેશ—અને માલવિકાને વિદિશા પ્રોત્સાહ
માધવનો દ્રઢ નિરધાર, બાદ માલવિકાનું આગમન—સહયરી સંગે
પ્રણયસ્વપ્ન વિવરણ—અને ભાઇ માધવના આદેશથી સુમતિ સાથે
વિદિશા પ્રત્યે ગમન.

પ્રવેશ ૫ મો—કોમીક રાજમાર્ગ કોઠારી કોડીદાસનો દાણા
નોકર પર કંટાળો અને પરદેશથી પધારતા તેના જમાઇ સુંદર-
લાલે લીધેલો મસ્કા પાત્રીસનો ફાળો સસરા જમાઇની હાસ્ય
ભરી મુલાકાત.

પ્રવેશ ૬ ઠો—શુંગરાજ અગ્નિમિત્રનું દિવાનખાનું. અધ્યમેધ

યજ્ઞની રક્ષા વાસ્તે પુણ્યમિત્રે પાઠવેલા પત્ર પર ચક્રવર્તિ પદના

વિચાર કરતો અગ્નિમિત્ર—અને તેના વીર પુત્ર વસુમિત્રના

“ક્ષાત્રના ધર્મને ધાડું અરિ માડુંને શુંમનો વિશ્વે ફરકાવું હું”

ધૂજવી ધરણ્યને સાચરી શરણ્યને શુંમવા ભય થકી શત્રુ ભટકાવું હું;

મર્વને દંભની જીવતી મૂર્તિઓ બાંધીને આપના ચરણમાં લાવું હું;

અખીલ ભૂમંડળે જન્મ સ્થળે જન્મલે શુંમ સત્તા તણા નાદ મરજાવું હું.”

વીરવ ભર્યા ઉદ્દેશ.

પ્રવેશ ૭ મેઠ માધવીનું મકાન. માધવીની ચોવનોલી હાસ્ય મસ્કરી કરતી તેણીની સાહેલી, અને માધવી મરીચી વચ્ચે ગુણ લક્ષ્મીનો વિવાહ.

પ્રવેશ ૮ મેઠ વિંધ્યારણ્ય ભદ્રકાળી ચમક્ષ (ભલ્લ લોકોનું માન-વિદિશા જવા નીકળેલી માલવિકાનું મંત્રી સાથે આગમન, લિલ્હરાજનો માલવિકા પર બળાત્કાર-વિંધ્યરાજ વીરસેનથી તેણીનો ઉદ્ધાર-ભિલ્હરાજ પસાર.

ટખતો

અંક બીજો.

પ્રવેશ ૧ લો—ચંદ્રસેનની કચેરી. સંગીત વેતા માધવી અને માલવિકાની શોધ કરતાં આવી ચડેલા માધવનો સંગીત આલાપ-ઉભયમાં ઉદભવેલો પ્રણયાલાપ-ચંદ્રસેનના આગમનથી થયેલો વિચ્છેદ-અને માધવ કૌશાંભીમાં કેદ

પ્ર. ૨—કોડીદાસનું કોઠારીનું મકાન. વિદેશમાંથી સોનાની ખાણના સ્વામી થઈ આવેલા સુંદરલાલ અને સુંદરીનો વિલક્ષણ વિલાસ-વાચાલનો ત્રાસ-અને જગલાનો નિશ્વાસ-ઝવેંતતનની પેટીની અદ્ભૂત બદલીમાં જગલો સાચી પેટી ચોરી જાય છે અને વાચાલ કાળા સાપવાળા કૃત્રિમ પેટી ભાઈ પસાર થાય છે.

પ્રવેશ ૩ જો ધારિણીનો મહાલય. માલવિકાની સંગીત કુશળતાનું દિગ્દર્શન અમિમિત્ર અને માલવિકા વચ્ચે વિવાંક પ્રણય બંધન, તથા અશ્વમેધની રક્ષા વારતે જતા કુમારવસુમિત્ર ને ધારિણીને હસ્તે રક્ષા બંધન.

પ્રવેશ ૪ થો—જેલખાનું પોતાના મતમાં મેળવવા માટે ચંદ્રસેન માધવને માલવિકા ને ચંદ્રસેન સાથેજ પરણાવવા માટે મનાવે છે.

માધવ—કુસંપેથી કપાયા છે કુર પાંવડ મહા જંગી,

જુઓ જાલવ મુઆ કોટી થઇ કુસંપના સંગી,

કરોડો રાજવંશીની કુસંપેથી થઇ પડતી,

અરે નામો નિશાની પણ નથી શોધી હવે જડતી.

એ ઉદ્ધારોથી કુસંપ ન કરવા સમજાવે છે ચાત્રાક માધ-
વીની ચતુરાઇ, માધવ બંધન મુક્ત થઇ પસાર, અને યશ્વંત
સામે માધવીના હાસ્યમય ઉચ્ચાર.

પ્રવેશ ૫ મો—કૃષિકારોનું અરણ્ય. અશ્વમેધના અશ્વની રક્ષા માટે
ભીષ્મરાજ સાથે સમરાનલ જગતાં ભીષ્મરાજનો સંહાર માધવને
હાથે અશ્વનો ઉદ્ધાર અને વસુમિત્ર વીરસેન સાથે મેળાપ

પ્રવેશ ૬ ઠો—વિદીશા રણ્ય. દિદીશાના વનભાગમાં કૌશીકાનું
કલ્પાંત, માલવીકા ક્યાં છે તે બતાવી દેવા માટે યજ્ઞસેનનો
તેના પર બળાત્કાર અગ્નિમંત્રથી ઉદ્ધાર અને માલવીકાના સમાચાર

પ્રવેશ ૭ મો કોડીદાસનું મકાન તરલાના સુંદરલાલ પ્રત્યે પ્યાર
ભર્યા ઉદ્ધાર, ઝવેરાતની પેટી લઈ તરલા સાથે નાસી જવાના
જગલાના વિચાર તરલાની ચાલાકી, સુંદરલાલની અખચખી, સું-
દરી અને વાચાલના પ્યારનું પોગળ પકડાતાં વાચાલને પડેલામાર.

પ્રવેશ ૮ મો કુંડિનપુરનું ઉપવન. કુંડિનપુરના ઉપવનમાં વિદલ્
રાજકુમારી હંદરાનો સહચારિણી સાથે આમોદ, અચાનક
આવી ચડેલા અશ્વ સાથે બાળાઓનો વિનોદ, યજ્ઞસેન આવી
અશ્વ બંધતાંજ વસુમિત્ર વીરસેન સાથે ભીષ્મ સમરાનલ
ઉપરિચિત થાય છે, યજ્ઞસેન બંધનમાં બંધાય છે.

ટોચલો.

અંક ત્રીજો.

પ્રવેશ ૧ લો—પ્રમદવન-માલવિકાનો વિલાપ અને કૌશીકીનો મેળાપ.

પ્રવેશ ૨ જો—ચંદ્રસેનનો મહાલય. માધવી પર ચંદ્રસેનનો અત્યાચાર.

ગરીબી કે અમીરીની નથી મુજને ઠરી પરવા,

ગરીબીમાં જનમ લઈને ગરીબીમાંજ શું મરવા;

ગરીબીમાં સદા સુખ શાન્તી ને સંતોષ બારી છે.

પ્રભુને પણ ગુણીજનની ગરીબી પૂર્ણ પ્યારી છે;

શ્રીમંતોની જીવન જ્યોતિ હળાહળ ઝેરવાળી છે.

ગરીબોની ગરીબી તો સુધામય રનેહવાળી છે;

માધવીના એવા પવિત્ર ઉદ્ધાર-ગાદ માધવસેનદ્વારા માધવીનો

ઉદ્ધાર-ચંદ્રસેનનો ખેદ-અને કદ.

પ્રવેશ ૩ જો—વીરસેનનો મહાલય. પોતાની પ્યારી પુત્રી માધ-

વીનું મિલન થયાથી ખુશાલીમાં માધવી-માધવનો હસ્ત મેળાપ,

બાદ વસુમિત્ર ઈંદિરાનો પ્રણય કલહ.

પ્રવેશ ૪ થો—કોઠીઠાસ કોઠારીનું મકાન. સુંદરી વાચાલના

પ્યાર સાથે કોઠારીના ધરના જોડાણની પુર્ણાહુતિ. તરુલા સુંદર

લાલના હાથ, અને સર્વે આનંદ નિમગ્ન

પ્રવેશ ૫ મો—પ્રમદવન. માલવિકા અંમિમિત્રનો પ્રણય વિનોદ અને

ધારિણીની સહાનુભૂતિ

સીન દાનસકર.

રાજદરબાર—કેદી રાજાઓની બેંધન સુક્તિ. અમિમિત્રનો તેઓ

પ્રત્યે ઉપદેશ, અને વસુમિત્ર ઈંદિરાના હસ્ત મેળાપ.

ૐ શાન્તિ શાન્તિ. શાન્તિ.

માલતિકા-આશ્રિમિત્ર નાટકનાં ગાયનો.

અંક ૧ લો.

નદી—

૧

એકદંત ચરણ ચરણ
મુખકારી સંકટ હરણ
હયાળુ દેવ હયામય થાઓ
અમ કૃતિ સંકળ શુચી થાઓ
શાન્તિ અરપો મુખમય હરી
જળ સ્થળ તળ મંગળ થાઓ.....એકદંત

બાળાઓ—

૨

આલી આવો પ્રેમીઓ વધાવો
સરોવર શુદ્ધ પ્રેમનું વિશુદ્ધ છે.
પ્રેમચીજ જગત ભર્યું.....
પ્રેમ પુષ્પ હૃદય કડ્યું
પ્રેમી પ્રેમીને વધાવો.....આવો
પ્રેમી પ્રભાવ છે પ્રાણી સકલમાં
પ્રેમી જન પ્રેમમાં, પુર્ણ પ્રેમ નેમમાં
પુરો આનંદ છે પ્રેમીના પામમાં

પ્રેમી પ્રસંગમાં, મસ્ત પ્રેમ જંગમાં
પ્રેમી પ્રેમીને વધાવો.....આવી આવો

અગ્નિમિત્ર—

૩

દિવ્ય ભુમિ ભારતી ભવાની
સકલ જગત મહિ સુદર સરવથી
હિમ નગ નંદિની સુરજન વંદિની
પરમ મંગળ કર અભય કરધારી

ચંદ્રસેન—

૪

શુંગ અરિહણ જંગ મહિ સુખ હાથે
વેરધારી કર પુણુ ખ્વારી અતિ ભારી
કર પ્રયંડ યુદ્ધ શત્રુની સંગમાં
હુહુ અનલ અનીલમાં અરિની સાથે
કરે પન્નંગ પતિ વિહંગશુ વેર અરે ?
મુષક મંજર મારે મેડકે માતંગ હારે ?
મારૂં અસી ધસી અરી અંગે ઉમંગે રંગે
જંગમાં હુકા આતુર મુજ મન આજે-શુંગ

ભરલા—

૫

નવેલી પ્રેમ વેલી ખીલીશી પુર ખ્હારમાં, પુર ખ્હારમાં.
હુલતા જોળનીઆના ખાગમાં
દસમર રંગલીની કળીથી આ ખીલી
મનહરને મધુરી પુષ્પ ક્યારી છે પ્રસારી
મધુર મધના ભોગી આવો આવો આવો.....

સુંદર તથા વાચાલ— ૬

હારે રસીલા અલખેલા પ્રિતીના ખ્યાલા ઉડાવીએ
 વારે નવેલી રસવેલી આવોને રંગત ઉડાવીએ
 સુંદરી ખરી સુંદર અરે, તું હરે ચિત્ત નૌતમ નખરે હારે
 વાચાલ તમારો દાસ થશે —
 રસધેલા રંગત ખાસ થશે.....હારે૦
 પ્રીય કમળ વદન પર ઓવારી બાઉં.....હારે૦

માલવિકા— ૭

આલી સ્વપ્ન સમાધી સઘયર મુખની શૈયા ઉપર ધરતી
 સ્વામી સુંદર એ નરવર સંગે રતિ રહી રમતી
 બહાલે બહાલાએ બુજશું લીડી કીડા કરી મમથી
 ઠગારે ઠગી મને છળથી
 મીઠી મુરત એ મનહરની મુજ મન મહીં ગમતી
 બુલી લમું છું લોગી ભાળી ભારે ભ્રમે ભમતી
 પિયુની માળ લઇ જપતી

માલવિકા અને માધવ— ૮

બાઉં મુજ વીર વીરા ધરી મન ધીર ધીરા
 તારી સ્નેહ ક્યારી તણ થાઉ ન્યારી આજ વીરા
 ધરી મન ધીર બેની બાઓન હું આવું છું.
 વેદર્ભના રાજની રીદ્ધિ તુપર વધાવું છું.
 વીરા તારા બહાલથી ભારી આભારી થાઉ છું.
 સુકેમળ સ્નેહની સાંકળ થકી બંધાઉં છું

માધવી—

૬

પુંપ ખરેરે પરિમલના ભારથી અપાર, વિમલ ફુલ
 યોવનની વાડી ખીલી શી રહ્યાણી
 પ્રેમ ઝરેરે કુમળી કળિયેરે.....પુ૦
 કુસુમની ક્યારી લીલીશી લચકાતી
 ભોળી ગહેરે સુરભી મધુરીરે.....પુ૦

માધવી—

૧૦

ન દિવસે ચેન આવે કે ન નયનો નિંદ લાવે છે.
 ચડી અંગે મદન સ્વારી મને ભારી સતાવે છે
 વસંતે કોકિલા કેકાર કોમળ કંઠથી કરતી
 કમળ કાયા કુમારીની કટાક્ષો કામના કરતી
 ચતાં સંગમ સમુદ્રે શાન્ત સરિતા પુણ્ય છલકાતી
 મળે મોહન મદન મેમાન મહિલા મુગ્ધ મલકાતી

માલવિકા—

૧૧

મોહન ક્યારે મળે કળ્પે ક્યારે ટળે
 રમણી આ ટળવળે.....મોહન૦
 રસ રતનાકર નટ્યર નાગર
 સુખના સાગર ક્યારે મળે.....મોહન૦
 ક્યારે કુસુમ કળી ખીલતી રસવેલી સીંચે રાજવી
 ક્યારે મૃદુ મુખથી મુણાવે શબ્દ મીઠા રાજવી
 ક્યારે મુધામય સ્નેહની સરિતા મુહવશે રાજવી
 ક્યારે અધર ચુંબન કરી અકળાવશે એ રાજવી

વેલીઓ વળીવળી બહાલાને કહેજો
સંદેશ પંખીડાં પ્રીતમને દેજો
બહાલી વિયોગી વિરહબળે

બિહલો—

૧૨

કળ બુગે સાચી માડી તું કાળકા બાળીરે કાળી માત
તારો બેડલોરે માડી (૩) ભવાના કાળકારે
ધરમીને ઉગારે પાર્યાદેને મારે ભાળી રૂપાળી તું માત
તારો નેડલોરે લાગ્યો (૩) ભવાની કાળકારે
મેચરા બાળી તું પાવાગઢવળી કાળી તું ખરદાળી માત
તારો છેડલોરે ગાડ્યો ભવાની કાળકારે

અંક બીજો.

વાસંગનાઓ—

૧૩

પુણ્ય તમ પ્રચંડ મહિમાં
અવનિમાં પ્રભળ બળ ભરપુર જગમાં
સખળદળ અગંડ બળહા.....
અરિ કુળ અધહરી શુભયશ ભુપત ભરત
અરિદળ બળહર નરવર નમત
ગિરાને ગુણધી શુરથી ગર્જવતા
ન્યાય મુર્તિ સ્વમી (૩)
ભુમિમાં ભારી શાય ધરતા
ભુતજેશ અવનેશ
કૃતિ ગતિ સતિ શાન્તિ કરત.....પુર્ણં

માધવી—

હાર નહિ દિલહાર નહિ પુરી પ્રીત વિના સંસાર નહિ
પ્રીત પરાણે થાય નહિ છે પ્રીત થતી મુશ્કીલ
પ્રેમ વિના પ્રેમાળ વિના.....પુરી
પ્રેમની બાટે પ્રેમી બાટે પ્રેમી પ્રેમ વકીલ
પ્યાર વિના નિર્ધાર વિનાપુરી

માધવ—

૧૫

અતિ મનોહર રૂપ રાગની જલધાર
બરખા દીનનમેં ગાવત નરનાર
ગનિ વરજ કર ગાય મધ્યમ સુર બહામ
સંયોગ કહે ચતર કેદાર મદ્દાર

માધવી—

૧૬

મોહનીયા મોરે મનનન (૩) મલકેરે
સાવરીયે હુંયે હરદમ (૩) હરખેરે
હો અખીયા તુપ પર ચમક ચમક ચુમ
ચમક ચમક ચુમ ચમકેરે
કેસેરે આવું પ્રીય પ્યારા પ્રીતમવા
સુધર રસીક મોરે બાંકે બાલમવા
લીપક બેલ દમક હોત ઉત બહોત
શશી ઉલોત ચમકેરે

સુહરી-સુહર—

૧૭

મોદર મંગાવો દુલ્હન ટોરપીડ શીષ ઘાટની
બિસાડી હવાબંદર રહેલ કરાવે

મહિ પંખા ઇલેક્ટ્રીક લાઈટ ફેશનેબલ અપડુડેટ
 બંદરના રોડ પર મોટર હોડાવો.....મોટર૦
 છુટ મુટ કેપ સ્ટીક સાથ રાખું ફક્કડ
 હાથ ઝાલી સાડી ઝોઢી સાથ ચાલું અક્કડ
 અરે મોટર૦

નેટી ઝેટી કેમારી લીપટન ફીઅર હોલ સદર
 સોલજર બબર બુની જેલ પાસથી
 વિક્ટોરીઆ ગારડનથી નેપિયર રોડ ફરી બોલ્ટન
 મારકીટથી પાછા વળીએ.....અરે મોટર૦

ધારિણી—

૧૮

પતિ એજ સતીનો ઇશ્વરે
 ભબ્બું ભાવે પીયું તણી માળારે
 તિરથો વસે સૌ પિયુજના ચરણે
 સતિ પદ પુજે પતિનારે
 સ્ત્રી રૂપી નૌકા એકલી નચાલે
 સ્વામી સાચા મુકાની સતિનારે.....પતિ૦

બાળા—

૧૯

સ્તે મેં કાના ઠાડો બાલામેં કયા કડું તલખીરે ?
 તોરી સગરી મુરાદ જસોદસેં કહું
 ગભરાના રખમન ધીરે—
 લાખ કહી એક નમાનત,
 જાત સખીન સંગ તીરે—
 રાહ બાટ ઘાટ છોડદે કાના,
 જાને દેભરનકો નીરે—

ધારિણી ને વસુમિત્ર— ૨૦

ખાંધુ રક્ષા પ્રેમથી કરશે સદા રક્ષા હરી
 શાણા સમરમાં સંચરી વળજે વિજય શ્રીને વરી
 અશ્વની રક્ષા કરી શત્રુ હૃદય ભયને ભરી
 લાવજે લાખેણી કીર્તિ દીપ્તી શક્તિ સુંદરી
 વિશ્વપતિની બહારથી સંગ્રામમાં થઈ મહારથી
 સૌને બનાવું સારથી શત્રુ હણુ તલવારથી
 પીરતામાં વીચરી વિનવીશ વિશ્વાધારથી
 શુંગ સત્તા નાદથી ધ્રુવવું ધરણી ભારથી

કોશીકી— ૨૧

સંસાર સાગર મધ્ય માફ નાવ ઝોલા ખાય
 તાર ત્રીકમ તરણી ખુડતી ઝાલ ખાપુ ખાંચ
 મુંઝાઉં છું હું મધ્ય દરીયે તાર તું ઉદ્ધાર
 તાર કર કંઈના કંઈ કલ્યાંત કંઈનાધાર
 માર કે ઉગાર ખેડો તાર જગદાધાર

અર્જુનમિત્ર— ૨૨

પામું પ્રિય વદના સુંદરી
 મધુરી મનહરા રસભરી રામા
 વામા વિમલ નેત્રી અમલ શીશી સુખકરા
 મધુરી મનહરા રસભરી રામા
 શુદ્ધાત્મા, શુચી કરા મૃદુવરા મનોહરા
 રમણી, નમણી, ગૃહણી, તરૂણી
 પ્રિયા, પ્રભા ભરા, સુધાધરા, પ્રિયકરા
 મધુરી મનહરા રસભરી રામા

તારલા—

૨૩

ખ્યારા મુંદરલાલ તારી
 છળી મુંદર પર ઝોવારી
 બલિહારી છે મુરત મતવાલી
 છળી રૂપાળીરે ફેશન નિરાળી
 દેહાર દેખીને દિવાની થઈ છું હું દીલબર..... હા૦.
 દિનદાર દિલ માફું હયું
 જોબન ભયું જુદું કયું
 ફેશન નિરાલી.....ખ્યારા

મુંદરલાલ અને મુંદરી વિગેરે—૨૪

હાય મરી ગયો બાપરે, બાઓ મેથીપાક વોય વોય,
 કાણીઆ કાપી આનું નાક હાથમાં આપ મુંઆને
 કરી મને બદનામ,

કાંણીઆ દે તડી, લે લાકડી, એ આ પડી,
 અરરરરરર મરી ગયો મારા બાપ.....(૩)

મને એકલી બાણીને ભરમાવી હાથ તાણી.

પેટી ખોલી સાપ બાળી ગભરાણી,

જેવી દમયંતી દ્રોપદી પતિવ્રતા નારી,

તેવી મારે મન તું છે પટરણી,

હાયરે માડી લાજ ગઈ પડું હું કુવામાં જઈ

કેવી રાંડ શાણી થઈ, કેડ તુટી માર ખાઈ

ખોલ્યો કેમ મુંગો મર, નહિ બોલું માફ કર

કાણા મારા કેડ પર

ઈંદીરાનો નાસડો—

૨૫

હાંરે ધરો હીત શીખામણુ ધ્યાનરે
 ખેડેનો ખેડેલા પ્રભાતે પ્રભુ ધ્યાન ધરીએ
 હાંરે પહેરી વસાબુવણુ નિત્ય સારાં
 શુદ્ધ ભાવથી માત પીતાની સેવા કરીએ
 અરે હાંરે સર્વ સખીએ હળીમળી ફરીએ
 અરે હાંરે પ્રેમે પતિવૃત્ત ધર્મ આચરીએ

સખીએ મુનીતીથી સદાસ્નેહે શીયળ સંભાળવું
 વાણી વિમળમદી વિશ્વના કલ્યાણમાં મન વાળવું
 ગોરી ગુણી ગૃહ રાજ્યને ગૌરવ થકી ગરબવણું
 પુણ પતિપદ પ્રેમથી પતિ વૃત્તપણાને પાળવું
 નહિ ભુકું જીલેથી ખોલીએરે ખેડેનો

જુઠામાં નથી કાંઈ સાર

અન્ય સંગેન દિલને ખોલીએરે ખેડેનો

બગડે બધો સંસાર

સાસુ સસરાની શીખ માની લઈએ,

આડો ઉતર મુખથી નવ દઈએ

નીચ નારીનો સંગ નવ કરીએરે

ખેડેનો વ્યવહારમાં ચિત્ત જોડીએ

સંતોષવા સ્વામી સદા સન્નારીએ શીળ ધર્મથી

સર્વ પ્રાણીને સમાન ભાળી ચાલવું શુભ ધર્મથી

સાસુ શ્વસુર સંતો સદા સંતોષવા સ્ત્રી ધર્મથી

ધૈર્ય ધારી ધ્યાન ધરવું ધરણીધરનું ધર્મથી

ધંદીરા—

૨૬

હરી હૈયું હૃદયનો હંસ એ ક્યારે ગયો ચાલ્યો
 છુમંત્રેથી છબીલીને છબીલો છેતરી ચાલ્યો
 ભુલાવી ભાનથી ભારી કટાક્ષે કારી ધા મારી
 કીધું ધાયલ કલેબને બનાવી હાય લાચારી
 પધારો પ્રેમ રસ ભીના નગીના નેત્રના તારા
 પુનું પાલવ પ્રસારી પાય તારા પ્રેમથી ખ્યારા

ત્રીજો અંક.

માલવિકા—

૨૭

પલટાય રે હાં ભાગ્ય લેખ
 ભાવી ના મીથ્યા થાય
 પુર્વ જન્મના પાપે
 પુરાઈ પીંજરામાં પંખીણી આ
 હાં પ્રમદ વનમાં કેદી વેશ
 શ્રી હરી કંઠ કાપી
 બચાવો બંસીવાલા નંદલાલા
 દુઃખદ ગતી હા! કંઠ કલેશ

કૌશીકી ને માલવિકા

૨૮

વિશ્વ વિશ્વ રાજ્યના વિહારી
 ગીરધારી કાનુડા સાહ્ય થયા શામળા

ભક્ત પાલ યશોદા લાલ શામળા
 નિતી ધરે મનુ બાલકો બે અંતરે
 સાદ્ય થાય શ્રી હરી બીરહ સત્ય આહરી
 બે હરી કૃપાથી મળી આજ તું મને સખી
 કૃષ્ણ કંઈણાળુ થયા યશોદાલાલ શામળા

માધવી માધવ—

૨૯

વાહ વિમળવર વાહ રસીકવર
 શીઠને શરમાવો અરે બાબો ન બનાવો ન સતાવો
 વાહ કામિની કામણગારી
 તેં કામની કટારી મારી
 માધવની મુઘ્ધા નારી
 છોડો છેલા હું હારી.....વાહ૦
 આવો રસીલી જરી આમ
 આપો અધીક આરામ
 લાલા લજવો શું કામ
 અરે બહાલા હૃદય આરામ
 વાહ વાહ શી મધુરી વાણી
 ચાલાકી ચાતુર બાણી
 બા સમજી આલી શાણી.....અરે વાહ૦

વસુભિત્ર અને ઇંદીરા—

૩૦

આવો આવો રસીલી રાજબાબા રમાડું રંજે ખ્યારથી
 પુરા પ્રેમથી પોકાડું પ્રિમા ખ્યારથી

હાં જાણી જાણી પ્રિતી તમારી જાણી
 શાણી છખીલી
 ખનાવો ન ખાલી

(અરે જુઓ જુઓ સામેથી તમારાં મામી આવે છે)

અરરર એ વળી ક્યાંથી આવી લાગ્યાં

ક્યાં છે ? આ રહ્યા (૨)

ક્યાં છે ? વાહ વાહ

આતુરી ચલાવી કેવી

ન અન્ય કો તારા જેવી છે દીલહર શ્રી દેવી

જાલા રસીલા, હઠીલા, છખીલા..... આવો

સુંદર સુંદરી તરલા કોટીદાસ વિગેરે ૩૧

ખીલી રંગીલી રજની શી આજે પુર ખહાર

ખસ પ્રેમ પ્રેમીઓ મામ્યા છે સાંના બેડોપાર

તરલા ફરશું મોટરમાં—સુંદરી જાશું હોટલમાં

ખીશું ભરી પ્યાલી રસની, માણીશું મોજ અપાર

અહાહા ખસ એ મઝા, ખસ એ મઝા

તરલા સુંદરની સાથે

આ સુંદરી મારી સાથે

ઉલ્લુ કાણાને માથે

હરદમ સરગમ રમઝમ સહુ નાચો આજે પુર ખહાર

માત્રવિકા-અગ્રિમિત્ર ૩૨

ચાલો રસીલી રસ કુંજે, અલી ગુંજે, મધુ કુંજે

હંસાગમની ચાલ ચાલી
 અલીએ કળી ને લલી લાળી, હઠવાળી, મૃદુઆળી
 લાલા લજ્જો નવ ઠાલી
 છો કાન્ત કળાધર મારા—સ્વીકારો રજની દારા
 હું ઉષા તમારી પ્યારા—વર્ષાવો અમી રસધારા
 તુજ બિંબ પયોધર ન્યાળા—ઉપજો છે ઉરમાં લાલી
 મુરતી મનહર મતવાલી—વામા વૈદરબી બહાલી
ચાલો

પ્રાર્થના—

૩૩

આનંદ આનંદ અતી આજ અંગમાં
 સકળ જન સમાજ અખીલ જગતમાં
 સુખ કરતા દુઃખ હરા શાંતિ જગ જગ ભરતા
 જગ વિદ્યાર પાલનહાર જન મનને મુક્તિ કરતા
 જ્ઞાની માની ધ્યાની તું સુકાની
 ત્રિલોકપતી ગાય વેદ વાણી
 શ્રી હરી સુજ્ઞાની નાથ નિષ્કામી
 નમું નિર માની
 વિશ્વધામ વિશ્વરામ પ્રિયકર પરમ પ્રભુ

સમાપ્ત.

બહેર ખબર.

અમોરી કંપનીના નીચલા નાટકોનાં ગાયનોની ચોપડીઓ
જ્યાં અસારો મુકામ હશે ત્યાંથી નોચલી કિમતે રાકડેથી
મંજૂર થાયી મળશે.

ચોપડીનું નામ.

કિંમત.

પિલ્વમંગળ ઉર્ફે સુરદાસ.....	૦—૨—૦
શ્રી ભક્તિવિજય	૦—૨—૦
સુરેખા હરણ	૦—૨—૦
નાગર ભક્ત.....	૦—૨—૦
નીલમ માણેક.....	૦—૨—૦
મનહર-મેના	૦—૨—૦
યોગકન્યા	૦—૨—૦
મહાપ્રેતા-કાદમ્બરી.....	૦—૨—૦
બેહરે રામશીર.....	૦—૨—૦
શ્રી જયમતી.....	૦—૨—૦
ગાત્રીપીતૃ ભક્ત પુન્ડરીક.....	૦—૨—૦
ઉર્વશી-પુરુષ.....	૦—૨—૦
હોયલપદમણી	૦—૨—૦
જેસલતોરલ.....	૦—૨—૦
બીરબલ બાદશાહ.....	૦—૨—૦
ચંદ્ર પ્રભા	૦—૨—૦
પ્રવીણસાગર.....	૦—૨—૦
કનક-કેસરી.....	૦—૨—૦
પીપાભગત	૦—૨—૦
રાજલીલા	૦—૨—૦

